

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolesławcu

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI STRATEGII
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY MIEJSKIEJ BOLESŁAWIEC
Od stycznia do grudnia 2009 roku**

Bolesławiec, maj 2010 r.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Bolesławiec do 2015 roku ” została przyjęta do realizacji Uchwałą Nr XXXVI/358/05 Rady Miasta Bolesławiec z dnia 29 czerwca 2005 roku.

Będąc koordynatorem realizacji Strategii, Ośrodek kierował się czterema priorytetowymi celami polityki społecznej miasta Bolesławiec.

I Poprawa warunków funkcjonowania rodzin. Wspieranie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.

MOPS w ramach swych statutowych działań kontynuował rozpoznawanie oraz systematycznie udzielał pomocy w przewyżnianiu trudności materialnych, emocjonalnych i wychowawczych rodzinom, które nie były w stanie same ich pokonać. W zakresie tworzenia i wzmacniania rozwiązań służących godzeniu obowiązków zawodowych z rodzinnymi, budowania systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze stale realizowana jest praca socjalna w postaci: poradnictwa (socjalnego i prawnego), konsultacji pedagoga, psychologa oraz pomocy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w miejscu zamieszkania rodziny także w Świetlicy Terapeutycznej MOPS - placówce opiekuńczo- wychowawczej wsparcia dziennego dla dzieci w wieku 7-14 lat, stwarzających znaczne kłopoty wychowawcze, mających trudności w nauce szkolnej oraz problemy emocjonalne i społeczne. W świetlicy realizowana jest profilaktyka uzależnień i niedostosowania społecznego, a program pracy świetlicy jest zgodny z założeniami nowoczesnie rozumianej profilaktyki uzależnień i niedostosowania społecznego i obejmuje w szczególności organizację:

- * pomocy w nauce,
- * zabaw o charakterze edukacyjnym i rozwojowym z uwzględnieniem profilaktyki uzależnień,
- * zajęć wychowawczych,
- * zajęć rozwijających zainteresowania i twórcze zamiłowania,
- * porad i konsultacji dla rodziców wychowanków,
- * współpracy z instytucjami i organizacjami.

W 2009 r. programem objęto 52 dzieci z 37 rodzin, w tym okresowo od października do listopada 2009 r. – 8 dzieci z 6 rodzin w wieku 2-6 lat – w ramach projektu pn. „Działając Wykorzystujesz Szansę” realizowanego przez pracowników socjalnych MOPS ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Tut. Ośrodek wypracował system pomocy celowej dla rodzin z dziećmi – tj.

- Przyznaje się pieniężną pomoc celową z przeznaczeniem na opłacenie kosztów pobytu i posiłków dla dzieci w przedszkolu, szczególnie tych rodziców, którzy po okresie bezrobocia podejmują pracę oraz w środowiskach niewydolnych opiekuńczo, a także w sytuacjach przemocy w rodzinie.
- W celu ograniczania niedożywienia u dzieci uczących się Ośrodek opłacał i opłaca posiłki w dniach nauki szkolnej oraz w okresie ferii i wakacji.
- Opłaca koszty pobytu na koloniach i obozach.
- Dofinansowuje wyposażenie w przybory szkolne.

W ramach działań wspierających rodziny w wychowywaniu i edukacji dzieci, a także działań integracyjnych, w styczniu ub. r., zorganizowaliśmy karnawałową zabawę choinkową dla 50 dzieci. Oprawę muzyczną na zabawie zapewniły dzieci z ogniska muzycznego przy MDK w Bolesławcu, Mikołaj obdarował dzieci bogatymi paczkami.

Zgodnie z Ustawą z dnia 29 grudnia 2005 roku o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” Ośrodek kontynuował działania w zakresie ograniczania zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży, poprawy poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci do 7 roku życia, uczniów do czasu ukończenia szkoły ponad gimnazjalnej, osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych, niepełnosprawnych i bezrobotnych.

Pomoc ta realizowana w ramach programu mogła być kierowana do osób i rodzin, których dochód nie przekroczył poziomu 150% kryterium dochodowego. Uchwałą nr XXI/189/08 Rady Miasta z dnia 26 marca 2008 r. podwyższono ww. kryterium dla dzieci do 7 r. ż. i uczniów do wysokości 200% kryterium dochodowego, a także dla dorosłych jednak pod warunkiem własnej dopłaty do posiłków w wys. 80% ich kosztów.

Najbardziej powszechną formą udzielanej pomocy były **świadczenia rzeczowe, tj. bony żywnościowe** oraz **posiłki** realizowane w stołówkach szkolnych, w przedszkolach, w Domu Dziennego Pobytu i w Barze, łącznie wydatkowano na tę formę pomocy 979.040,- zł. Z posiłków skorzystało 586 osób, w tym: 441 osób to uczniowie szkół, 76 osób to dzieci do 7-go roku życia, 69 – to osoby dorosłe. W ramach omawianego programu przyznawano również **zasilki celowe na zakup żywności**, z których skorzystało 405 rodzin (w nich 1.036 osób) na łączną kwotę 284.399,- zł .

Ponadto z przyznanej dotacji na realizację programu “Pomoc państwa w zakresie dożywiania” – 5.200,- zł przeznaczono na doposażenie dwóch Środowiskowych Domów Samopomocy w Bolesławcu, zakupując drobny sprzęt gospodarstwa domowego, garnki, talerze itp.

Warto także nadmienić, że Ośrodek w 2009 r. (podobnie jak w latach poprzednich) dofinansował działalność Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w zakresie dystrybucji żywności z Unii Europejskiej kwotą 7.100,- zł (kwotę tę ujęto w środkach w ramach działalności Ośrodka).

W 2009 r. Ośrodek rozpoczął realizację projektu pn. „**Miasto bez granic**”, którego głównym celem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców osiedla przy ul. Kościuszki II. Projekt realizowano w 2 etapach:

1/ polegał na pracy środowiskowej z dziećmi, np. na wolnym powietrzu w ramach: zajęć profilaktyczno-sportowych i rekreacyjnych, festynu rodzinnego, grupowego wyjścia rodzin do kina, wycieczki na zamek Grodziec, oraz ekologicznego festynu rodzinnego, który odbył się 15 września przy stawie miejskim i polegał m.in. na odławianiu, przez dorosłych, karpia z tego stawu.

2/ rozpoczął się w lipcu ub. roku i polegał na prowadzeniu Osiedlowego Klubu dla Dzieci i Młodzieży w jednym z przekazanych Ośrodkowi lokalu mieszkalnym (1 pokój z aneksem kuchennym, łazienką). Zajęcia w Klubie były prowadzone przez 2 pedagogów zatrudnionych na umowę zlecenie. Koszt projektu wyniósł łącznie 19.869,02 zł i został sfinansowany przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (w tym m.in. doposażenie Klubu, czyli zakup środków dydaktycznych, media, zmiana systemu ogrzewanie itp. oraz wynagrodzenia pracowników) .

Szczegółowy opis realizacji programu opisano w załączniku nr 5 Sprawozdania z działalności Ośrodka za 2009 rok.

Rolą MOPS w zakresie tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia zarówno w tradycyjnych strukturach rodzinnych, jak i w rodzinnych formach opieki zastępczej, w tym szczególnie wspieranie tworzenia rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka jest rozpoznawanie i diagnozowanie rodzin wymagających takiego rodzaju pomocy. Stałym elementem pracy MOPS jest współpraca z Sądem Rejonowym, Sądem Rodzinnym, a szczególnie z zespołem kuratorów sądowych. Pracownicy socjalni na zlecenie Sądu Rodzinnego przeprowadzali wywiady i wydawali opinie w sprawie kandydatów na rodzinę zastępczą; wnioskowali do Sądu Rodzinnego o ograniczenie władzy rodzicielskiej i objęcie nadzorem kuratora, wnioskowali o umieszczenie dzieci w placówce opiekuńczej. Nadal jest możliwość korzystania z „rodziny zastępczej zawodowej nie spokrewnionej o charakterze pogotowia rodzinnego” w Bolesławcu przy ul. Szarotek 18. Znaczącą formą wsparcia jest zapewnienie dziecku z rodziny dysfunkcyjnej opieki w żłobku lub przedszkolu oraz pomoc w ponoszeniu odpłatności za pobyt i wyżywienie. Ta forma pomocy sprzyja rozwojowi młodego pokolenia, wyrównuje szanse rozwoju dzieci z rodzin o niskich kompetencjach rodzicielskich, bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Na ten cel, w postaci zasiłków celowych, wydano 5.298,- zł za 8 dzieci.

II Zbudowanie systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i seniorów

W minionym roku pomoc w postaci rehabilitacji społecznej, ruchowej i umysłowej osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz w postaci usług specjalistycznych, tj. postępowania wspierająco-rehabilitacyjnego dla osób z zaburzeniami psychicznymi otrzymało łącznie 66 osób w dwóch Środowiskowych Domach Samopomocy.

Aktywizacja i integracja lokalna osób starszych, pomoc w organizacji dnia codziennego, wspieranie programów aktywizujących społecznie seniorów celem wykorzystania ich potencjału w środowisku lokalnym realizowana w ramach działalności Domu Dziennego Pobytu „Senior” objęła 106 osób.

Realizując prawa osób niepełnosprawnych do swobodnego porozumiewania oraz przemieszczania się poprzez likwidację barier w komunikowaniu się, a także umożliwianiu dostępu do dóbr i usług oraz wszechstronnej rehabilitacji:

- w Domu Dziennego Pobytu prowadzone są stałe zajęcia z zakresu gimnastyki ogólnouprawniającej indywidualnej i grupowej, terapii tańcem, muzykoterapii, ćwiczenia pamięci, szereg imprez kulturalno rozrywkowych, w tym wycieczki krajoznawcze i wyjazdy zagraniczne. Pensjonariusze mają do dyspozycji 3- stanowiskową pracownię

komputerową z dostępem do Internetu. Mają możliwość rozwijania zainteresowań i zdolności. Utrzymują kontakty i uczestniczą w przeglądach dorobku artystycznego seniorów, wyjeżdżają na sympozja edukacyjne, do innych miast Polski, Czech i Niemiec i zaprzyjaźnionego Lubania.

- Uczestnicy I i II Środowiskowego Domu Samopomocy mają, w zależności od potrzeb, indywidualnie dobierane formy i zakres terapii. Postępowanie wspierająco-rehabilitacyjne zmierzające do rozwoju samodzielności i umiejętności społecznych, tym samym poprawy jakości życia, obejmuje między innymi: psychoterapię indywidualną i grupową, muzykoterapię, arteterapię, ergoterapię, psychoedukację i szeroko pojętą socjoterapię. Szeroki katalog imprez integracyjnych ze środowiskiem lokalnym procentujących wzrostem społecznego zainteresowania problemami osób niepełnosprawnych.
- Tradycyjnie, już od kilku lat, pracownicy socjalni, podopieczni i pracownicy ośrodków wsparcia aktywnie uczestniczyli w przygotowaniu i w samym już IX Spotkaniu Opłatkowym Osób Niepełnosprawnych z terenu powiatu bolesławieckiego (7 lutego). Na spotkaniu podopieczni domów zaprezentowali swoje prace, przygotowali dekoracje stołu i sali, a także występ artystyczny.
- Systematycznie rozwija się opieka usługowa i pielęgnacyjna realizowana w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Zagadnienie to szczegółowo omówione jest w sprawozdaniu z działalności MOPS, w dziale o usługach opiekuńczych świadczonych w domu podopiecznego.

Ochrona bezpieczeństwa socjalnego najstarszych mieszkańców miasta oraz osób niepełnosprawnych realizowana jest także poprzez: zasiłki celowe i celowe specjalne na zakup leków i leczenia, zasiłki celowe i celowe specjalne na opał, wypłatę dodatków mieszkaniowych, pracę socjalną nakierowaną na poprawę warunków mieszkaniowych, zmniejszenie kosztów utrzymania mieszkania, pomoc w spłacie zadłużeń mieszkaniowych, ewentualnej zamiany mieszkania na mniejsze i tańsze w utrzymaniu.

W ramach realizacji zadania stworzenia systemu specjalistycznego wsparcia dla osób wymagających opieki całodobowej przez utworzenie ujętego w wieloletnim planie inwestycyjnym domu pomocy społecznej opracowany został (przez wydział Zamówień Publicznych i Inwestycji Miejskich Urzędu Miasta Bolesławiec), projekt tej inwestycji z realizacją do końca 2010 r. i lokalizacją na działce budowlanej przy ul. Piastów.

III Ograniczenie skali zjawisk powodujących wykluczenie społeczne przez tworzenie programów adresowanych.

Od 2007 roku **Ośrodek** nasz aplikuje środki finansowe z Europejskiego Funduszu Społecznego na realizację projektu systemowego pn. „Działając wykorzystujesz szansę”. W 2009 r. kwota dofinansowania wyniosła **267.469,- zł**.

Projekt skierowany był do 30 osób w wieku od 18 do 50 lat, mieszkańców Bolesławca, które korzystały z pomocy społecznej i mimo wieku aktywności zawodowej nie pracowały.

Działania projektowe obejmowały:

- zawarcie kontraktu socjalnego,
- indywidualne spotkania z doradcą zawodowym,
- warsztaty pt. „Techniki interpersonalne”,
- szkolenia, kursy zawodowe,
- indywidualne spotkania z psychologiem.

Celem głównym projektu było zwiększenie w okresie 12 miesięcy szans na znalezienie zatrudnienia przez uczestników, klientów MOPS w Bolesławcu dotkniętych i stwarzających zagrożenie bezrobocia pokoleniowego.

Cele szczegółowe:

- nabycie pozytywnych wzorców związanych z poszukiwaniem pracy i umiejętności poruszania się na rynku pracy,
- zwiększenie umiejętności zawodowych dostosowanych do rynku pracy, podniesienie świadomości skutków bezrobocia,
- zwiększenie dbałości o własny wizerunek,
- włączenie uczestników projektu do społeczeństwa informacyjnego.

Rezultaty projektu:

- realizacja 30-tu kontraktów socjalnych,
- 30 osób uczestniczyło w indywidualnych spotkaniach z doradcą zawodowym i psychologiem,

- 30 osób podniosło swoje kwalifikacje zawodowe,
- Uczestnictwo w 4 kursach zawodowych: „Kucharz małej gastronomii (10 osób), „Opiekun osoby starszej” (8 osób), „Napełnianie zbiorników pojazdów samochodowych zasilanych gazem skroplonym LPG” (12 osób), „Skuteczne techniki sprzedaży + obsługa kas fiskalnych” (11 osób).
- przeprowadzono 2 dwudniowe wyjazdowe warsztaty, w których uczestniczyło łącznie 29 osób, nt.: „Techniki interpersonalne i aktywne metody poszukiwania pracy”, które odbyły się w Hotelu „Szrenica” w Szklarskiej Porębie.
- 28 uczestników zakończyło z powodzeniem udział w projekcie,
- 3 osoby podjęły zatrudnienie .

Od lutego 2008 roku Ośrodek posiada Certyfikat Dolnośląskiej Akademii Aktywności Lokalnej (Nr 11/DAAL/0/2008). Oznacza to, iż upowszechnia formułę środowiskowej pracy socjalnej w ramach tworzenia Centrum Aktywności Lokalnej.

Metoda CAL: aktywizuje społeczność lokalną do rozwiązywania siłami środowiska problemów danego terenu, integruje społeczeństwo, zapobiega powiększaniu zjawiska wykluczenia społecznego, sprzyja samorealizacji i rozwojowi osobistemu, obejmuje swym zasięgiem wszystkich mieszkańców, nie tylko klientów pomocy społecznej. Działania środowiskowe pracownicy socjalni wdrażali na osiedlu domów socjalnych przy ul. Tadeusza Kościuszki. We współpracy z Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji zrealizowano już trzecią edycję programu **„Wakacje sportowe – wakacje bez nudy”**, którego celem było umożliwienie dzieciom i młodzieży aktywnego spędzania czasu wolnego w miejscu zamieszkania, uaktywnianie rodziców do działań na rzecz dzieci z osiedla. Efektem prowadzonych działań jest wyraźnie zauważana większa integracja rodzin, rozbudzona aktywność dorosłych mieszkańców przejawiająca się przejęciem organizacji pikników i festynów na terenie osiedla, zwiększeniem poczucia wpływu na własne życie i tym samym większa motywacja do podejmowania nowych działań.

Dowodem na to jest kontynuacja prac i działań powstałego we wrześniu 2008 roku Stowarzyszenia Zwyczajnego „Kropla Nadziei”, tj. stowarzyszenia na rzecz dzieci i młodzieży **„Pomagajmy Razem”**. Stowarzyszenie zorganizowało: Dzień Dziecka, „Mikołajki”, spotkanie opłatkowe , spotkanie z władzami miasta, a także inne działania o charakterze

wychowawczym we współpracy ze Strażą Miejską, Policją, Strażą Pożarną, PCK, ZHP. Znaczące jest wstąpienie dzieci do wolontariatu przy PCK.

Zgodnie z Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 października 2005 r. w sprawie trybu organizowania prac społecznie-użytecznych MOPS, a także Wydział Społeczny Urzędu Miasta Bolesławiec koordynują i realizują prace społecznie-użyteczne. W minionym roku w pracach tych na terenie miasta uczestniczyło 37 osób, które przepracowały łącznie 10 585 godzin. Pracownicy socjalni wpływają na zmianę postaw klientów wobec bezrobocia: z biernej-roszczeniowej na aktywną, skutkującą zwiększeniem własnej aktywności i podjęciem pracy. Wyjaśniają bezrobotnemu klientowi pomocy społecznej jego sytuację prawną, uprawnienia oraz warunki uzyskania określonych świadczeń. Ważnym narzędziem, oprócz informacji o ofertach pracy, możliwościach przygotowania zawodowego na stanowisku pracy, szkoleniach zawodowych w PUP, jest także kontrakt socjalny. Zastosowanie art. 11 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, dającego możliwość odmowy przyznania świadczenia w przypadku braku współdziałania osoby lub rodziny z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej bądź odmowy zawarcia kontraktu socjalnego, niedotrzymywania jego postanowień, nieuzasadnionej odmowy podjęcia zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przez osobę bezrobotną lub wykonywania prac społecznie użytecznych, nieuzasadnionej odmowy podjęcia leczenia odwykowego przez osobę uzależnioną, choć budzi kontrowersje i niezadowolenie wśród korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, aktywizuje i wpływa na ograniczanie postaw biernych i roszczeniowych.

IV Aktywizacja i rozwój partnerstwa publiczno-społecznego w obszarze usług społecznych.

Realizacja tego celu została w dużej mierze omówiona powyżej. Kontynuowana jest współpraca z PKPS i PCK w zakresie pomocy usługowej wobec podopiecznych, udzielania schronienia osobom bezdomnym oraz zaopatrzenia w niezbędną odzież i sprzęt domowy, z TPD - w związku z udzielaniem pomocy żywnościowej z Unii Europejskiej.

Ośrodek tworzył listy osób i rodzin uprawnionych do otrzymania żywności – wydawał „skierowania”: dla ubogich osób i rodzin, dla rodzin niepełnych i wielodzietnych, dla osób

niepełnosprawnych, chorych przewlekłe, a także osób samotnych, bezrobotnych i bezradnych. Osoby kierowane musiały spełniać wymogi określone w art. 7 i 8 ustawy o pomocy społecznej oraz z dochodem do 150 % kryterium. Pracownicy socjalni tut. Ośrodka w swoim czasie wolnym od 5 lat pomagają wydawać żywność i prowadzić niezbędną dokumentację.

MOPS przy realizacji zadań stale współpracuje ze szkołami, zakładami służby zdrowia, zakładami pracy, PUP, Sądem, Strażą Miejską, Komendą Powiatową Policji, Prokuraturą Rejonową.

W celu podnoszenia jakości usług, doskonalenia umiejętności zawodowych oraz wzbogacania wiedzy w zakresie pracy z klientami pomocy społecznej, pracownicy MOPS systematycznie uczestniczą w wielu szkoleniach zewnętrznych. Szkolenia te finansowane były przede wszystkim ze środków EFS. Organizowano także cykliczne szkolenia wewnętrzne (raz w miesiącu), których tematyka odpowiadała na aktualne zapotrzebowanie, m.in. interpretacji i stosowania nowych przepisów, postępowania w sytuacjach agresywnych zachowań klientów, wypalenia zawodowego itp.

Obowiązująca wersja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Bolesławiec jest dokumentem opierającym się na założeniu, że to pomoc społeczna jest instytucją odpowiedzialną za rozwiązywanie problemów społecznych, mimo iż ujęto w niej działania długofalowe, ukierunkowane na rozwiązania istniejących problemów, nieograniczających się tylko do zadań wskazanych w ustawie o pomocy społecznej. Dlatego w V rozdziale strategii: Wnioski i uwagi końcowe wyraźnie stwierdza się, iż dalsze prace powinny przebiegać w roboczych zespołach problemowych (powołanych przez władze miasta), których zadaniem będzie opracowanie szczegółowych celów, zadań i harmonogramów działania, sposobów finansowania i monitorowania przyjętej strategii. Trzeba bowiem pamiętać, iż pojęcia pomocy społecznej i polityki społecznej to nie są synonimy, a strategia rozwiązywania problemów społecznych jest ściśle powiązana z planami rozwoju społecznego. Tak więc ograniczanie strategii rozwiązywania problemów społecznych do rozwoju instytucji pomocy społecznej i ich działalności jest błędne. Optymalna wersja dokumentu jakim jest strategia rozwiązywania problemów społecznych, nie traktuje pomocy społecznej jako jedynej instytucji odpowiedzialnej za rozwiązywanie problemów społecznych. Przeciwnie - docenia funkcje koordynacyjne służb socjalnych oraz konieczność współpracy ze służbami rynku pracy, placówkami oświatowo-wychowawczymi,

kulturalnymi, zakładami opieki zdrowotnej, jednostkami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i walkę z przestępczością, sytuację mieszkaniową i infrastrukturę itd. przy jednoczesnym uwzględnieniu planów rozwoju gospodarczego gminy i powiatu.

W celu zachowania zasady komplementarności jesienią ubiegłego roku podjęte zostały działania zmierzające do aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Bolesławiec i merytoryczne opracowanie Planu Działania przez zespół specjalistów i ekspertów z wyżej wymienionych obszarów działań.